

Rapportage aanvullend soortenonderzoek Wet natuurbescherming

Blekerijweg 2 en 4 te IJsselmuiden

Projectcode: P04564

Versie: Definitief

Colofon	
Titel:	Rapportage aanvullend soortenonderzoek Wet natuurbescherming
	Blekerijweg 2 en 4 te IJsselmuiden
Projectcode	P04564
Versie:	Definitief
Datum	30-11-2022
Opdrachtgever:	Buro Noord B.V. Tukseweg 75 8331 LB Steenwijk
Uitvoerder	
	GRAS Advies bv
	Bedrijvenpark Twente 412
	7602 KM Almelo
	Huismanstraat 6 6851 GT Huissen
Website:	https://grasadvies.nl/
Contactpersoon:	
Telefoon:	
Email:	info@grasadvies.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Projectgebied	5
2	Wettelijk kader	7
3	Werkwijze.....	8
3.1	Vleermuizen	8
3.2	Huismus	8
3.3	Gierzwaluw	9
3.4	Steenmarter, kleine marterachtigen en egel.....	9
3.5	Grote modderkruiper.....	11
4	Resultaten.....	12
4.1	Vleermuizen	12
4.2	Huismus	13
4.3	Gierzwaluw	14
4.4	Kleine marterachtigen en egel	14
4.5	Steenmarter	16
4.6	Grote Modderkruiper.....	17
4.7	Overige waargenomen soorten	17
5	Conclusies en advies	18
5.1	Vleermuizen	18
5.2	Huismus	18
5.3	Gierzwaluw	18
5.4	Steenmarter	18
5.5	Kleine marterachtigen	18
5.6	Egel.....	19
5.7	Grote modderkruiper	19
5.8	Overige waargenomen soorten	19
5.9	Broedvogels	19
5.10	Zorgplicht	19
5.11	Advies	19
	Bronnen	20
	Woordenlijst	21

Bijlagen

Bijlage 1: Wet natuurbescherming

Bijlage 2: Stappenplan Ministerie van Economische Zaken

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het projectgebied bevindt zich aan de Blekerijweg in IJsselmuiden. In verband met vervuiling van de grond in het verleden, heeft de provincie Overijssel opdracht gegeven tot sanering van de bodem. Omdat een aantal gebouwen op de te saneren bodem staan, zullen deze worden gesloopt. Na de sanering staat de bouw van twee woonhuizen op het terrein gepland. De exacte planning voor het uitvoeren van de werkzaamheden is nog niet bekend.

Bij dergelijke ruimtelijke ingrepen dient rekening gehouden te worden met beschermde gebieden, houtopstanden en plant- en diersoorten. De Wet natuurbescherming omvat de regelgeving betreffende deze soorten en gebieden. De Wet natuurbescherming is van kracht sinds januari 2017 en vervangt de drie oude wetten: 'Natuurbeschermingswet 1998', 'Boswet' en 'Flora- en Faunawet'. Doelstelling van de Wet natuurbescherming is bescherming van de biodiversiteit, decentralisatie van verantwoordelijkheden en vereenvoudiging van regelgeving.

Uit de resultaten van het verkennend onderzoek (quickscan) flora en fauna van het projectgebied (K.J.M. Degen, 2021) blijkt dat in het projectgebied mogelijk vleermuizen, huismussen, steenmarter, kleine marterachtigen en egel, gierzwaluw en grote modderkruiper voorkomen. Op basis hiervan is besloten nader onderzoek naar deze soortgroepen uit te voeren.

Doelstelling rapport

Het doel van dit aanvullend onderzoek is om uitsluitsel te geven over de aanwezigheid en aantallen beschermde diersoorten in het projectgebied, de mogelijke functies van het projectgebied voor deze soorten, de mogelijke effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventuele noodzakelijke vervolgstappen. Dit rapport presenteert de uitkomsten van het aanvullend onderzoek).

GRAS advies

GRAS Advies voert verkennende veldonderzoeken uit volgens de geldende soortprotocollen. Werknemers zijn middels opleiding en ervaring bevoegd voor de verrichte werkzaamheden. Daarnaast is het project uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek van GRAS Advies. Het kwaliteit managementsysteem van GRAS Advies is ISO NEN-EN-ISO 9001:2015 gecertificeerd.

1.2 Projectgebied

Het projectgebied is gelegen in IJsselmuiden, zie afbeelding 1 voor de ligging van het projectgebied. Het is gelegen aan de Blekerijweg. Het gebied grenst aan de zuidzijde aan woningen, hiervan gescheiden door de Blekerijweg. Aan de westzijde grenst het aan de Frieseweg. Aan de noordzijde liggen agrarische percelen. Aan de oostzijde bevinden zich woningen.

Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 6000 m², en bestaat uit verschillende gebouwen, beplanting, een weiland, een sloot en bestrating. Zie afbeelding 2 voor een luchtfoto van het gebied.

Afbeelding 1 Ligging van het projectgebied (binnenste rode kader).

Afbeelding 2 Luchtfoto van het projectgebied (binnen het rode kader).

2 Wettelijk kader

De natuurwetgeving is onderverdeeld in de bescherming van gebieden en soorten. In hoofdstuk 1 en 2 van de Wet natuurbescherming staat de bescherming van respectievelijk het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Natura 2000-gebieden beschreven. Hoofdstuk 3 van dezelfde wet gaat in op de soortbescherming. Via de website van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (minInv.nederlandsesoorten.nl) is per diersoort de beschermingswijze te vinden.

Het onderzoek naar vleermuizen (3.2 habitatrichtlijn, bijlage IV), kleine marterachtigen (3.3 andere soorten, bijlage A), huismussen (3.1 vogelrichtlijn en jaarrond beschermde nesten), gierzwaluwen (3.1 vogelrichtlijn en jaarrond beschermde nesten) en grote modderkruiper (3.2 habitatrichtlijn, bijlage II) binnen en in de directe omgeving van het project aan de Blekerijweg in IJsselmuiden is uitgevoerd in het kader van soortbescherming van de Wet natuurbescherming.

Het doel van soortenbescherming is het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Soorten zijn beschermd onder internationale (vogel- en habitatrichtlijnsoorten) of nationale ('andere soorten') wetgeving. De nationale wetgeving kan per provincie verschillen. Dit wil zeggen dat soorten middels provinciale verordening vrijgesteld kunnen zijn. Een overzicht van de vrijgestelde soorten per provincie, is o.a. te vinden via habitus.nl.

3 Werkwijze

3.1 Vleermuizen

Vleermuisonderzoek is gebonden aan vaste periodes en vereist meerdere locatieonderzoeken om het aantal en de soort(en) vleermuizen in het projectgebied vast te stellen en om inzicht te krijgen in welke functie(s) het gebied heeft (foerageergebied, vliegroute, verblijfplaats. Van een eventuele verblijfplaats kan worden vastgesteld welke functie(s) het heeft: zomer-, kraam-, paar- en/of winterverblijf. Wanneer er gedurende het seizoen een verblijfplaats van vleermuizen wordt aangetroffen, wordt ervan uitgegaan dat vleermuizen ook in het betreffende gebouw overwinteren. De beschikbare Kennisdocumenten Vleermuizen, waaronder bijvoorbeeld het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017) bevelen aan om gebruik te maken van het landelijke Vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging, 2021). Het vleermuisprotocol is in 2009 ontwikkeld door het Netwerk Groene Bureaus in overleg met de toenmalige Dienst Landelijk Gebied en Gegevensautoriteit Natuur en vastgesteld door de toenmalige Gegevensautoriteit Natuur. Het protocol wordt jaarlijks in het Vleermuisvakberaad geëvalueerd door deskundigen van het Netwerk Groene Bureaus, de Zoogdiervereniging en de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO). Het vleermuisprotocol voorziet in de volgende locatiebezoeken:

- Een voorjaarsonderzoek om een mogelijke functie als zomer- en/of kraamverblijf te onderzoeken. Dit onderzoek bestaat uit 3 bezoeken die moeten plaatsvinden tussen 15 mei en 15 juli, waarvan minimaal 1 's ochtends.
- Een najaarsonderzoek om een mogelijke functie als paar- en/of winterverblijf te onderzoeken. Dit onderzoek bestaat uit 2 bezoeken die moeten plaatsvinden tussen 15 augustus en 1 oktober.

Tabel 1 Specificaties locatieonderzoeken vleermuis

Datum	Tijd	Functie	Aantal medewerkers	Weersomstandigheden
08-09-2021	22.30 – 00.30	Paarverblijf	2	Droog, 19°C, wind O, 2 bft
30-09-2021	20.15 – 22.30	Paarverblijf	2	Droog, 14 °C, wind ZW, 3 bft
18-05-2022	21.30 – 23.30	Zomer- en/ kraamverblijf	6	Droog, 20 °C, wind W, 2 bft
13-06-2022	21.55 – 00.10	Zomer- en/ kraamverblijf	6	Droog, 15 °C, wind NW, 2 bft
16-06-2022	03.15 – 05.20	Zomer- en/ kraamverblijf	6	Droog, 18 °C, wind NO, 2 bft

De vleermuisinventarisaties zijn uitgevoerd met een Pettersson D240x, een Anabat Scout en een Echometer pro. Deze apparaten zetten de ultrasone geluiden van vleermuizen om in voor mensen hoorbare tonen. Tevens kunnen de geluiden worden opgenomen voor analyse achteraf, omdat sommige soorten moeilijk te determineren zijn in het veld. Het gebruik van deze batdetectors is conform de voorwaarden voor materiaalgebruik vanuit het Vleermuisprotocol (2021). Daarnaast is er gebruikgemaakt van zaklampen en verrekijkers.

3.2 Huismus

Huismusonderzoek is gebonden aan vaste periodes en vereist meerdere locatieonderzoeken om het aantal huismussen en nestplaatsen in het projectgebied en de specifieke functies van het gebied voor huismussen vast te stellen.

Het Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2017) beveelt aan om gebruik te maken van het Aanwezigheidsprotocol van het Netwerk Groene Bureaus (2017). Het Aanwezigheidsprotocol schrijft voor om tijdens 2 locatieonderzoeken in de periode 1 april – 20 juni te inventariseren op zingende dieren. Tussen de beide bezoeken dient 10 dagen te zitten. Tegelijkertijd schrijft zowel het Kennisdocument Huismus (juni 2022) als de Soortenstandaard Huismus (RVO, 2014) voor om ofwel 2 veldbezoeken in de periode 1 april – 15 mei uit te voeren, dan wel 4 bezoeken in de periode 10 maart – 20 juni uit te voeren. Tussen elk bezoek dient minimaal 10 dagen tijd te zitten.

De inventarisaties van huismus zijn uitgevoerd door te kijken naar nest-indicatief gedrag zoals de aanwezigheid van zingende mannetjes, bedelende jongen, voedselvluchten of transport van nestmateriaal wat duidt op de aanwezigheid van nesten. Daarnaast is gekeken naar foeragegedrag.

Tabel 2 Specificaties locatieonderzoeken huismus

Datum	Tijd	Aantal medewerkers	Weersomstandigheden
19-04-2022	7:39	1	Droog, onbewolkt, 7 °C, 1 Bft
03-05-2022	7:15	1	Droog, licht bewolkt, 4 °C, 1 Bft

3.3 Gierzwaluw

Onderzoek naar de gierzwaluw is gebonden aan vaste periodes en vereist meerdere locatieonderzoeken om het aantal gierzwaluwen, nestplaatsen en functioneel leefgebied van de gierzwaluw vast te stellen. Het Kennisdocument Gierzwaluw (BIJ12, 2017) beveelt aan om gebruik te maken van het Aanwezigheidsprotocol van het Netwerk Groene Bureaus (2017). Het Aanwezigheidsprotocol en het Kennisdocument Gierzwaluw (BIJ12, 2017) schrijven voor om tijdens 3 locatieonderzoeken in de periode 1 juni – 15 juli (waarvan minimaal 1 keer tussen 20 juni en 7 juli) te inventariseren op gierende en in- en uitvliegende dieren. Tussen de bezoeken dient minimaal 10 dagen te zitten. De veldbezoeken dienen van 2 uur voor zonsondergang tot zonsondergang uitgevoerd te worden tijdens goede (droge) weersomstandigheden.

Tabel 3 Specificaties locatieonderzoeken gierzwaluw

Datum	Tijd	Aantal medewerkers	Weersomstandigheden
18-05-2022	21.00 – 21.30	6	Droog, 20 °C, wind W, 2 bft
13-06-2022	21.25 – 21.55	6	Droog, 15 °C, wind NW, 2 bft
28-06-2022	21.30 – 22.30	3*	Droog, 17 °C, wind Z, 2 bft

*iedere medewerker heeft deze avond achtereenvolgend op 2 postpunten gestaan.

3.4 Steenmarter, kleine marterachtigen en egel

Steenmarter

Onderzoek naar de steenmarter is niet gebonden aan vaste periodes. Er is minimaal één locatieonderzoek nodig om de aanwezigheid, nestplaatsen en functioneel leefgebied van de steenmarter vast te stellen.

Om de aan-/afwezigheid van de steenmarter te bevestigen wordt onderzoek gedaan met wildcamera's. Een wildcamera maakt beelden (foto's of video's) van langslowende diersoorten, zonder zelf heel opvallend te zijn. Zo kan de camera ook schuwe en nacht-actieve diersoorten steenmarter op beeld krijgen. Er kan eventueel lokmiddel gebruikt worden om de trefkans te vergroten. Uit een voorstudie (La Haye et al. 2015) is gebleken dat met behulp van cameravallen deze soorten (indien aanwezig) efficiënt kunnen worden aangetoond. De camera dient minimaal 6 weken op locatie te staan. Naast het plaatsen van een cameraval wordt bij het veldbezoek gecontroleerd op sporen van de steenmarter.

Kleine marterachtigen

Onderzoek naar kleine marterachtigen en egel is maatwerk en verschilt per projectgebied. De provincie Overijssel kent geen vrijstellingen voor de bunzing, hermelijn, wezel en egel. Dit betekent dat er bij ruimtelijke ontwikkeling onderzoek gedaan moet worden naar de aanwezigheid en van deze soorten en de functie van het gebied voor deze soorten. Er zijn geen landelijke soortenstandaarden die eisen geven aan dit soort onderzoek, wel zijn er de provincie Noord-Holland, Overijssel en Noord-Brabant die documenten hebben uitgebracht die als handreiking fungeren. Het uit te voeren onderzoek is gebaseerd op het document 'Brochure Soortenbescherming in Overijssel'. Deze brochure kent een stappenplan dat doorlopen moet worden om de geschiktheid van het gebied te bepalen, veldonderzoek uit te voeren en een conclusie uit de opgedane gegevens te kunnen trekken. Eerst wordt met behulp van informatiebronnen en kaartmateriaal onderzocht wat de geschikte plekken zijn voor kleine marterachtigen en egel. Tijdens het verkennen onderzoek (quickscan) is een globale inschatting gemaakt in hoeverre het gebied geschikt is voor deze soorten en waar de meest kansrijke plekken zich bevinden. Voor deze plekken wordt de inventarisatiemethode uitgedacht.

Onderzoeksmethoden

De brochure soortenbescherming in Overijssel geeft aan dat er verschillende geschikte onderzoeksmethoden zijn om de aanwezigheid van een of meer soorten kleine marterachtigen vast te stellen. De in dit onderzoek gebruikte methoden zijn hieronder beschreven.

- **Cameraval**

Een cameraval of struikrover® maakt beelden (foto's of video's) van langslopende dieren, zonder zelf heel opvallend te zijn. Zo kan de camera ook schuwe en nacht-actieve diersoorten zoals de kleine marters op beeld krijgen. Er kan eventueel lokmiddel gebruikt worden om de trefkans te vergroten. Een voordeel van de camera is dat een diersoort op beeld staat. Een nadeel is dat een camera een relatief klein gebied in kaart brengt. De struikrover® is een universele methode geschikt om alle kleine marterachtigen te detecteren.

- **Sporenbuis**

Een sporenbuis is een buis met een inktmatje en een afdrukdeel. Wanneer een wezel of hermelijn door de sporenbuis kruipt, loopt deze over het inktmatje en komen er pootafdrukken op het afdrukdeel. Er kan eventueel lokmiddel gebruikt worden om de trefkans te vergroten. De handreiking van Noord-Brabant geeft aan dat deze voor de wezel en hermelijn te gebruiken zijn. In de actieve periode, lopende vanaf maart tot en met augustus, dienen de middelen minimaal zes weken in het gebied te liggen. Wordt het onderzoek buiten deze periode uitgevoerd, dan is de trefkans minder groot en dienen de middelen minimaal twaalf weken in het gebied te liggen.

Kansrijke gebieden

Gebieden waar de kans het grootst is om een kleine marterachtige waar te nemen, voldoen aan de volgende eisen:

- **Foerageergebied met voldoende schuilmogelijkheden:** Kleine marterachtigen hebben een voorkeur voor kleinschalig landschap waar genoeg schuilmogelijkheden te vinden zijn, zoals bosranden, struwelen, extensief beweidde percelen en natuurgaslanden.
- **Verbindingsroutes:** Verbindingen tussen gebieden is van essentieel belang voor kleine marterachtigen om toegang te hebben tot zowel foerageergebieden als rust- en nestplaatsen. Verbindingsroutes dienen voldoende beschutting te bieden tegen predatie door o.a. roofvogels. Verbindingsroutes bestaan uit onder meer bosranden, takkenrillen, hagen, houtwallen, struweelvegetaties, hogere graslandvegetaties en begroeide greppels.
- **Rust en nestplaatsen:** Alle kleine marterachtigen maken gebruik van meerdere rust- en verblijfplaatsen verspreid over het territorium. Rust- en nestplaatsen zijn vaak holen van andere (prooi)dieren zoals konijnen, maar ook houtstapels, holle bomen, mollennesten, takkenrillen, hooi- en stobalen en bebouwing zoals schuurtjes, stallen, kelders en hooizolders.

Hoeveelheid inventarisatiemiddelen

Hoeveel inventarisatiemiddelen er gebruikt moeten worden hangt af van de grootte, de geschiktheid van het gebied en het aantal kansrijke gebieden. De onderstaande rekentool geeft een beeld wat de minimale inzet is (handreiking van de provincie Noord-Brabant).

Rekentool inventarisatiemiddelen	
Cameraval	Aantal hectare geschikt gebied / 4 + 1
Sporenbuis	Aantal hectare geschikt gebied x 4 + 1

Uitvoering locatieonderzoeken

De sporenbuizen en cameraval met lokstof (pindakaas) zijn op de meest kansrijke locaties geplaatst op 03-05-2022 en hebben gefunctioneerd tot 14-06-2022. Daarmee is de waarnemingsapparatuur gedurende 6 week operationeel geweest.

Tabel 4 Specificaties locatieonderzoeken marter- en egelonderzoek

Datum	Tijd	Aantal medewerkers	Weersomstandigheden
03-05-2022	9:15	1	Droog, licht bewolkt, 4 °C, 1 Bft
17-05-2022	9:34	1	Droog, licht bewolkt, 18 °C, 2 Bft
31-05-2022	9:38	1	Droog, onbewolkt, 15 °C, 2 Bft
14-06-2022	9:40	1	Droog, licht bewolkt, 16 °C, 2 Bft

Afbeelding 3 locaties inventarisatiemiddelen.

3.5 Grote modderkruiper

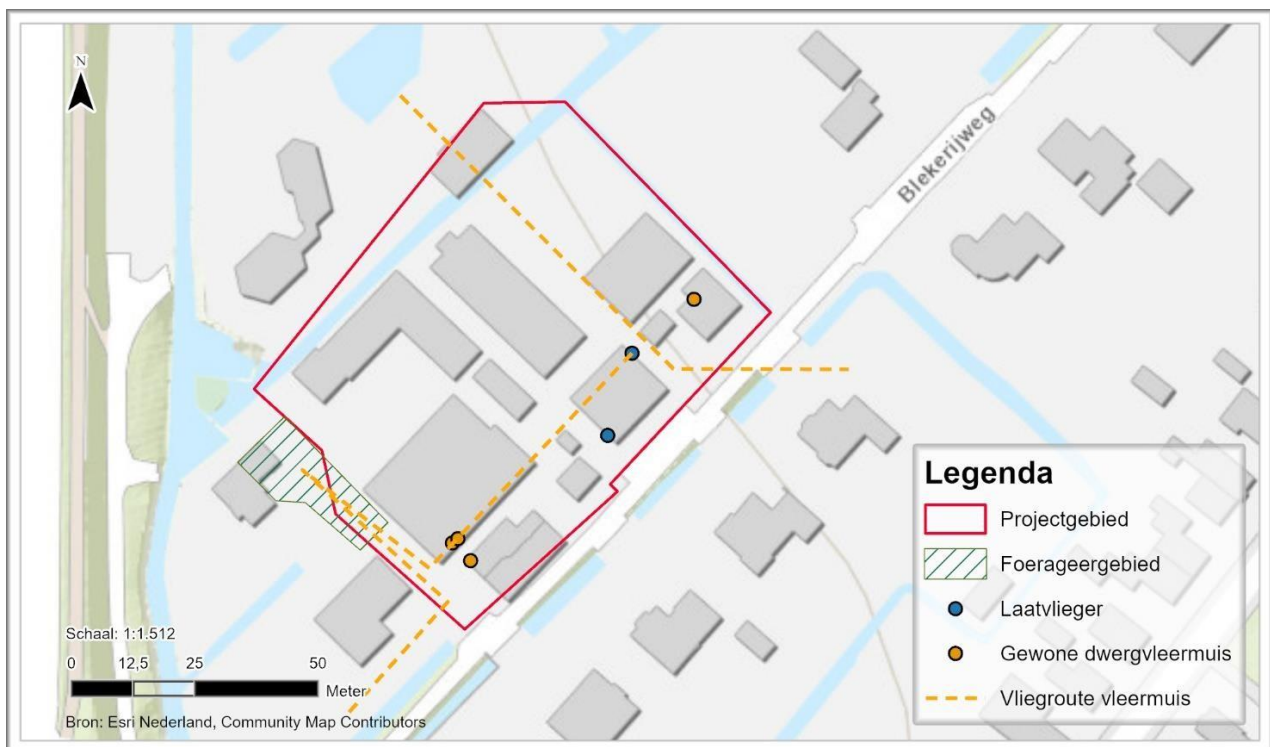
Onderzoek naar de grote modderkruiper is uitgevoerd middels analyse van watermonsters op de aanwezigheid van eDNA van deze soort. Hiertoe zijn 2 watermonsters verzameld in de watergangen die gedempt worden. Hierbij wordt getest met 12 replica's per monster. Een gedetailleerdere beschrijving van de werkwijze is te vinden op de site van Datura.nl; <https://datura.nl/wp-content/uploads/2022/05/eDNA-filterprotocol.pdf>.

4 Resultaten

4.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Er zijn 6 verblijfplaatsen waargenomen. Het betreft 4 zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en 2 zomerverblijfplaatsen van de laatvlieger. De gewone dwergvleermuizen zaten als enkeling in hun verblijf, de laatvliegers met 2 en 4. Geen van de dieren is gedurende het ruim 2 uur durende onderzoek teruggekeerd naar de verblijflocaatie, waardoor een kraamverblijf niet aannemelijk is. Er zijn in het najaar geen waarnemingen gedaan die duiden op paarverblijfplaatsen. Zie afbeelding 4 voor de locatie van de zomerverblijven. Aangenomen wordt dat verblijfplaatsen die als zomerverblijfplaats en/of paarverblijfplaats gebruikt worden ook als milde winterverblijfplaats kunnen worden gebruikt.

Afbeelding 4 Waarnemingen functies vleermuizen

Vliegroutes

Tijdens de veldbezoeken zijn in het voorjaar, zomer en het najaar overvliegende gewone dwergvleermuizen, laatvliegers, rosse vleermuizen en een enkele bosvleermuis waargenomen. Op enkele locaties zijn vliegroutes aanwezig, zie afbeelding 4. In de huidige situaties zijn deze van belang voor gewone dwergvleermuizen en laatvliegers om van en naar de verblijfplaatsen en foerageergebieden te navigeren.

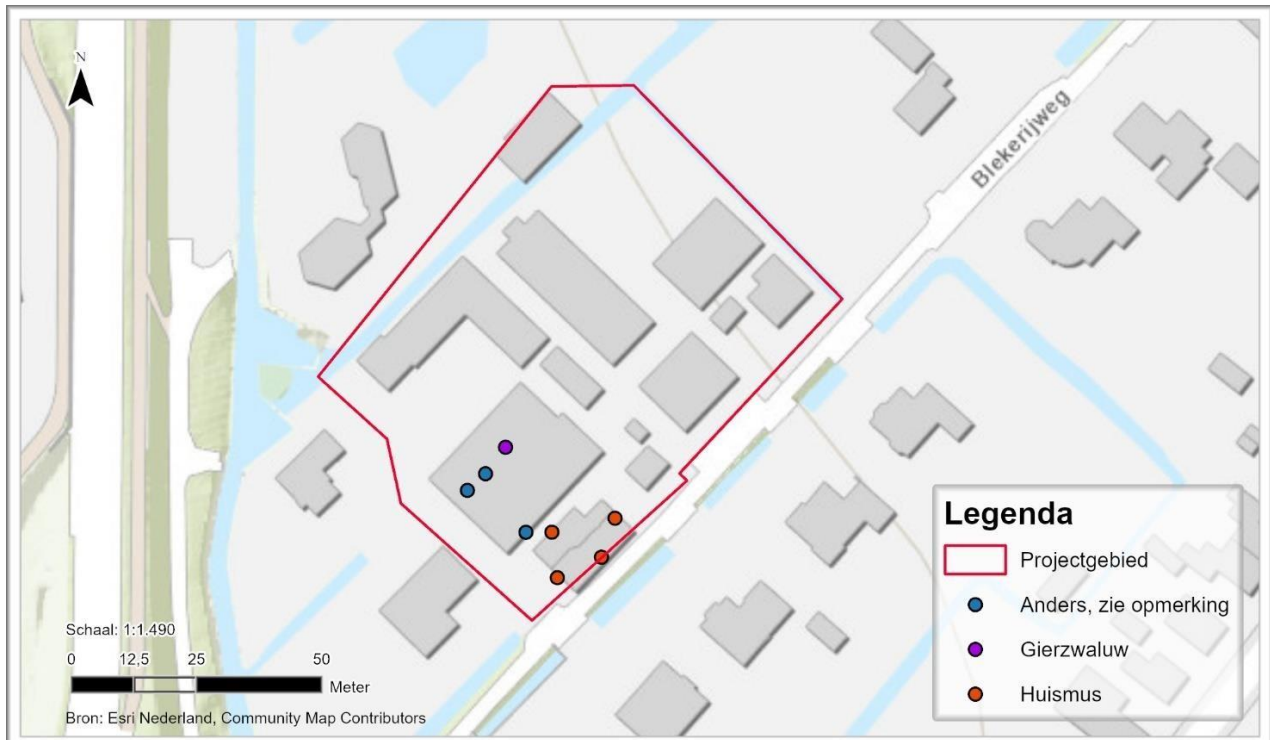
Foerageergebieden

Een klein deel van het projectgebied wordt zowel in het najaar als het voorjaar gebruikt als foerageergebied door gewone dwergvleermuizen (1-3 individuen). Verder zijn incidenteel exemplaren van de rosse vleermuis, watervleermuis, laatvlieger en bosvleermuis waargenomen. Dit betreft telkens uitsluitend passerende individuen. De bomen en struiken die het foerageergebied vormen, vallen net buiten het projectgebied en deze zullen blijven staan. Afbeelding 4 geeft de locatie van het foerageergebied weer.

4.2 Huismus

Nestlocatie en foerageergebied

Tijdens de locatiebezoeken zijn 12 nestlocaties vastgesteld in het woonhuis aan de Blekerijweg 4 te IJsselmuiden zie afbeelding 5). Tijdens het eerste veldbezoek zijn invliegende huismussen waargenomen met nestmateriaal. Bij het tweede veldbezoek zijn invliegende huismussen waargenomen met voedsel. Hieruit kan geconcludeerd worden dat het om een functionele populatie huismussen gaat.

Afbeelding 5 Waarnemingen van nestlocaties van vogels. De 2 meest westelijk blauwe punten betreffen de scholeksters, de andere blauwe punt duidt de locatie aan van de boomkruiper.

Het foerageergebied van de huismuspopulatie bestaat voornamelijk uit de aanwezige vegetatie in de tuinen van de aan de overkant van de weg gelegen huizen. Hetzelfde geldt voor aanwezige schuilgelegenheden in de aanwezige hagen.

Afbeelding 6 Huismus met nestmateriaal

Afbeelding 7 Locatie nest onder dakpannen.

4.3 Gierzwaluw

Nestlocatie en foerageergebied

Tijdens de veldbezoeken zijn enkele gierzwaluwen waargenomen binnen het projectgebied. Hierbij is 1 maal 1 invliegend individu waargenomen onder de pannen van de sporthal. Deze locatie wordt gezien als een enkele nestlocatie. De locatie van dit verblijf staat aangegeven op afbeelding 5.

4.4 Kleine marterachtigen en egel

Kleine marterachtigen

Er zijn sporen van marterachtigen (wezel) tijdens het onderzoek in een aantal sporenbuizen waargenomen op verschillende data (zie afbeelding 8). Het projectgebied is onderdeel van het functioneel leefgebied van de wezel.

Afbeelding 8 Foto's met pootafdrukken wezel (o.a. binnen rode cirkel) op verschillende data

Egel

Er zijn op verschillende data foto's van egels gemaakt door de wildcamera (afbeelding 9) Het is hiermee vastgesteld dat het projectgebied onderdeel van het leefgebied is van de egel.

Afbeelding 9 Foto wildcamera van een egel

4.5 Steenmarter

Er zijn tijdens de onderzoeksperiode op verschillende data foto's van een steenmarter gemaakt met de wildcamera (zie afbeelding 10). Het projectgebied is gezien de aanwezige vegetatie, stapels hout, puin en andere materialen (zie afbeelding 11) onderdeel van het functionele leefgebied van de steenmarter met foerageergebied en mogelijke rust- of verblijfplaatsen.

Afbeelding 10 Foto van steenmarter op wildcamera

Afbeelding 11 Foto van stapels hout. Geschikte rust-, verblijfplaats steenmarter

4.6 Grote Modderkruiper

Het projectgebied is geschikt als leef- en voortplantingsgebied voor de grote modderkruiper. In de watermonsters is geen eDNA van deze soort aangetroffen, de test had een score van 0/12, wat betekent dat er geen enkele replica (van de 12) positief heeft getest. Daarmee kan de aanwezigheid van de grote modderkruiper in de onderzochte watergang uitgesloten worden.

4.7 Overige waargenomen soorten

Bovenop de sporthal zijn broedende scholeksters waargenomen. In de gevel van hetzelfde gebouw is daarnaast een nest van een boomkruiper geconstateerd. Zie afbeelding 5 voor de locatie van de nesten.

5 Conclusies en advies

5.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Er zijn 6 verblijfplaatsen van vleermuizen waargenomen binnen de projectlocatie, 4 van de gewone dwergvleermuis en 2 van de laatvlieger. Dit betreft zomerverblijven, maar aangenomen wordt dat verblijfplaatsen die als zomerverblijfplaats en/of paarverblijfplaats gebruikt worden ook als winterverblijfplaats kunnen worden gebruikt. De locaties van de verblijfplaatsen zijn aangegeven in hoofdstuk 3. De voorgenomen ontwikkelingen resulteert in een verlies van deze verblijfsplaatsen. Er is derhalve sprake van een negatief effect op de aanwezige vleermuizen.

Vliegroutes

Er zijn verschillende vliegroutes waargenomen binnen het projectgebied. Deze zijn essentieel om van en naar de huidige verblijfplaatsen en het foerageergebied te navigeren.

Foeragegebieden

Er is een foerageergebied waargenomen binnen het projectgebied. Deze locatie zal in de toekomstige situatie blijven bestaan.

Effectenbeoordeling

Gelet op de aanwezigheid van verblijfplaatsen en vliegroutes binnen het projectgebied, welke verdwijnen bij het realiseren van de ontwikkeling, is er sprake van een negatief effect op vleermuizen. **Een ontheffing op de Wet natuurbescherming voor de verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen en laatvliegers is voor de uitvoering van de werkzaamheden is zodoende vereist.**

5.2 Huismus

Er zijn huismussen waargenomen binnen het projectgebied of in de directe omgeving. De exacte nestlocaties zijn beschreven in hoofdstuk 3. De voorgenomen ontwikkeling resulteert in verlies van 12 nestlocaties van de huismus. Er is derhalve sprake van een negatief effect op de aanwezige huismussen. **Een ontheffing voor huismussen op de Wet natuurbescherming is voor de uitvoering van de werkzaamheden is vereist.**

5.3 Gierzwaluw

Er is een nestlocatie van gierzwaluwen aangetroffen binnen het projectgebied. De locaties zijn aangegeven in hoofdstuk 3. De voorgenomen ontwikkelingen resulteert in het verlies van deze nestlocaties. Er is derhalve sprake van een negatief effect op de aanwezige gierzwaluwen. **Een ontheffing op de Wet natuurbescherming voor gierzwaluwen is voor de uitvoering van de werkzaamheden is vereist.**

5.4 Steenmarter

De steenmarter is tijdens de onderzoeksperiode waargenomen door de aanwezige wildcamera. Het projectgebied is geschikt als foerageergebied en heeft geschikte schuilplaatsen in de vorm van dichte struwelen. De voorgenomen ontwikkeling resulteert in verlies van circa 900 m² aan leef-, foerageergebied. Er is sprake van een negatief effect op de aanwezige steenmarter. **Een ontheffing voor steenmarters op de Wet natuurbescherming is voor de uitvoering van de werkzaamheden is vereist.**

5.5 Kleine marterachtigen

Er zijn sporen aangetroffen van kleine marterachtigen in de sporenbuizen. Het betreft de wezel. De aanwezigheid van rust- en/of nestplaatsen binnen het projectgebied is aannemelijk. De huidige voorgenomen ontwikkeling resulteert in een verlies van ca. 750 m² leef-, foerageergebied en mogelijk ook rust- en/of nestplaatsen. Er is sprake van een negatief effect op de aanwezige kleine marterachtigen. **Een ontheffing voor wezel op de Wet natuurbescherming is voor de uitvoering van de werkzaamheden is vereist.**

5.6 Egel

Er zijn verschillende waarnemingen van de egel gedaan, verdeeld over het onderzoekstermijn van 6 weken, door de wildcamera. De voorgenomen ontwikkeling resulteert in verlies van circa 750 m² leef-, foerageergebied en mogelijk ook rust- en of nestplaatsen. Er is sprake van een negatief effect op de aanwezige egel(s). **Een ontheffing voor egels op de Wet natuurbescherming is voor de uitvoering van de werkzaamheden is vereist.**

5.7 Grote modderkuiper

Er is eDNA (environmental DNA) van de Grote modderkuiper aangetroffen in de watergang(en). Er is sprake van een negatief effect op de aanwezige Grote modderkruipers. **Een ontheffing voor grote modderkruipers op de Wet natuurbescherming is voor de uitvoering van de werkzaamheden is zodoende niet nodig.**

5.8 Overige waargenomen soorten

Bovenop de sporthal zijn broedende scholeksters waargenomen. In de gevel van hetzelfde gebouw is daarnaast een nest van een boomkruiper geconstateerd.

5.9 Broedvogels

Het projectgebied is zodoende (onderdeel van) een leefgebied voor diverse vogels. Een nader onderzoek is niet noodzakelijk, onder voorwaarde dat er buiten het broedseizoen om wordt gewerkt. Of onder voorwaarde dat eventuele nesten, zowel op als in de gebouwen en in de bosschages tijdens het broedseizoen niet worden verstoord. Het tijdig, dus ruim vóór het broeden, voorkomen van het vestigen van vogels is een andere mogelijkheid. Het broedseizoen loopt globaal van 15 maart tot 15 juli, afhankelijk van de weersomstandigheden. Eerdere en latere broedgevallen zijn ook beschermd conform de Wet natuurbescherming. Mocht er binnen het broedseizoen werkzaamheden gepland staan dan moet het gebied maximaal drie dagen vóór aanvang van de werkzaamheden door een ecooloog worden vrijgegeven middels een broedvogelinspectie. Tijdens de werkzaamheden wordt aangeraden mitigerende maatregelen te treffen om het gebied broedvrij te houden.

5.10 Zorgplicht

De aannemer behoudt te allen tijde zijn of haar zorgplicht: "De zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende planten en dieren, als mede voor hun directe leefomgeving. In praktijk betekent dit het a) voorkomen, b) beperken en c) ongedaan maken van schadelijke handelingen voor de natuur."

5.11 Advies

Geadviseerd wordt de resultaten en conclusies voor te leggen aan het bevoegd gezag, de provincie Overijssel.

Bronnen

Literatuur

- GRAS advies, Rapportage quickscan flora & fauna Blekerijweg te IJsselmuiden P01962, 2021
- Kennisdocument Gewone Dwergvleermuis, BIJ12, 2017
- Soortenstandaard Gewone Dwergvleermuis RVO, 2014
- Kennisdocument Rosse vleermuis, BIJ 12, 2017
- Soortenstandaard Rosse vleermuis, RVO, 2014
- Kennisdocument Ruige dwergvleermuis, BIJ 12, 2017
- Soortenstandaard Ruige dwergvleermuis, RVO, 2014
- Kennisdocument Huismus, BIJ12, 2017
- Soortenstandaard Huismus, RVO, 2014
- Kennisdocument Gierzwaluw, BIJ12, 2017
- Soortenstandaard Gierzwaluw, RVO, 2014
- Handreiking kleine marters, Provincie Noord-Brabant, 2017
- Brochure soortenbescherming, Provincie Overijssel, 2019
- Handreiking wezel, hermelijn en bunzing, Provincie Noord Holland, 2017
- Aanwezigheidsprotocol van het Netwerk Groene Bureaus, 2017
- Aanwezigheidsprotocol van het Netwerk Groene Bureaus, 2017
- Vleermuisprotocol, 2017, Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus 2017
- Vleermuisprotocol 2021, Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureau 2021
- ArcGIS (2022). Geografisch informatiesysteem met kaarten van Esri, Natura2000 en NNN. Datum geraadpleegd: 01-08-2022
- Hunnink, S. (2022). Lijst beschermde soorten Wet natuurbescherming. Natuurinclusief, Borculo. 13 p.

Internet

<http://kadviewer.map5.nl>

Kadviewer is een online kaartendienst waarmee geografische locaties opgezocht kunnen worden.
Geraadpleegd op 12-05-2022

<https://zoek.officiëlebevestigingen.nl/>

Provinciale verordening m.b.t. de Wet natuurbescherming en vrijgestelde soorten. Geraadpleegd op 12-05-2022

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)

In de NDFF zijn waarnemingen beschikbaar met exacte locatiegegevens.
Geraadpleegd op 12-05-2022

<https://datura.nl>

Datura is een onderzoeksbureau dat innovatieve technieken toepast om de effectiviteit en efficiëntie van ecologische monitoring en beheer te vergroten.
Geraadpleegd op 12-05-2022

<https://www.sovon.nl>

Sovon.nl is een kenniswebsite met informatie over vogels. Geraadpleegd op 12-05-2022

<https://www.vogelbescherming.nl>

De Vogelbescherming is een kenniscentrum met informatie over vogels.
Geraadpleegd op 12-05-2022

<https://www.stichtingkleinemarters.nl>

SKM doet onderzoek naar kleine marterachtigen (bunzing, wezel en hermelijn). Geraadpleegd op 12-05-2022

Woordenlijst

Geldigheid

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegd gezag hanteert de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: “Onderzoeksgegevens hebben een beperkte geldigheidstermijn. Voor vogels en soorten genoemd op Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn hanteren we daarom een geldigheidsstermijn van maximaal 3 jaar. Voor soorten genoemd op de bijlage bij de wet natuurbescherming is deze periode 5 jaar.”

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in de aanleiding van het onderzoek. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Zorgplicht

“De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende planten en dieren, als mede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd”.

In de praktijk betekent dit:

- 1 *Voorkomen* dat er schade wordt toegebracht aan flora en fauna
- 2 *Beperken* dat er schade wordt toegebracht aan flora en fauna
- 3 *Ongedaan maken* van toegebrachte schade

Een voorbeeld van invulling geven aan de zorgplicht:

- Bij het kappen van bomen controleren op mogelijke broedgevallen buiten het broedseizoen om.

Passende gedragscode

Een gedragscode is een ontheffing voor de beschreven maatregelen in bepaalde werken. De gedragscode geeft invulling aan de zorgplicht en het zorgvuldig handelen. Er zijn diverse gedragscodes, afhankelijk van het type werk: besteding beheer en onderhoud of ruimtelijke ingrepen.

Gedragscodes worden goedgekeurd door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, en hebben een geldigheidsduur van 5 jaar. Vervolgens dienen deze opnieuw goedgekeurd te worden.

Bijlage 1: Wet natuurbescherming

De oude natuurwetgeving met 'de Natuurbeschermingswet 1998' en 'de Flora- en Faunawet' is per januari 2017 veranderd in de Wet natuurbescherming. Hieronder wordt de inhoud van de Wet natuurbescherming toegelicht.

Natura 2000

De bescherming van de ca. 164 Natura 2000-gebieden in Nederland blijft behouden in de Wet natuurbescherming. In Natura 2000-gebieden zijn de Europese richtlijnen van kracht. De Europese Unie (EU) heeft een zeer gevarieerde en rijke natuur, die van grote waarde is. Om deze natuur te behouden, heeft de Europese Unie het initiatief genomen voor Natura 2000. Natura 2000 is de overkoepelende naam voor gebieden die worden beschermd vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Nederland telt ruim 160 Natura 2000-gebieden, welke onderdeel uitmaken van een samenhangend netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie.

Aanwijzingsprocedure

Natura 2000-gebieden worden formeel aangewezen. Per gebied is er een aanwijzingsdocument gemaakt door het ministerie met daarin:

- Instandhoudingsdoelen; welke doelsoorten en habitats gaat het, en wat is de doelstelling ten aanzien van die soorten en/of habitats;
- Begrenzing; welk areaal is beschermd.

Beheerplannen

Voor ieder gebied moet binnen drie jaar een beheerplan worden vastgesteld. In het beheerplan staat welke natuurwaarden er zijn of deze moeten worden beschermd en/of ontwikkeld. Er staat ook in hoe het gerealiseerd moet worden. Verder wordt er in aangegeven welke externe factoren de instandhoudingsdoelen mogelijk negatief kunnen beïnvloeden. Deze beheerplannen worden vastgesteld door het Rijk of door de Provincie.

Vergunning

Voor de uitvoering van werkzaamheden welke mogelijk schade toebrengen aan een door Natuurbeschermingswet beschermd gebied, geldt dat deze acties in principe verboden zijn. Indien een groter maatschappelijk belang aanwezig is, dient er een vergunningsprocedure te worden doorlopen. Hierbij geldt de volgende regel: 'activiteiten mogen in principe alleen worden uitgevoerd wanneer er geen significante schade aan beschermde natuurwaarde ontstaat'.

Beschermde Natuurmonumenten

Voorheen waren naast Natura 2000-gebieden ook Beschermde Natuurmonumenten beschermd conform de gebiedsbescherming. De bescherming van Beschermde Natuurmonumenten is vervallen. Provincies kunnen wel besluiten om deze gebieden alsnog te beschermen via het provinciale beleid. De provincie voegt de gebieden toe aan het Natuurnetwerk Nederland of wijst ze aan als bijzonder provinciaal natuurgebied of -landschap.

Natuurnetwerk Nederland

Aanvullend op de natuurwetgeving is er natuurbeleid. Natuurbeleid is een zachter kader dan de natuurwetgeving, maar is eveneens van belang voor ruimtelijke plannen. Het Natuurnetwerk Nederland is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden (voorheen Ecologische Hoofdstructuur). Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Via de Nota Ruimte is het toetsingskader voor het Natuurnetwerk Nederland geregeld. In Natuurnetwerk Nederland liggen de volgende natuurgebieden:

- Bestaande natuurgebieden (waaronder de 20 Nationale Parken)
- Gebieden waar nieuwe natuur wordt aangelegd
- Landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer
- Ca. 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, het Nederlandse deel van de Noordzee en de Waddenzee
- Alle Natura 2000-gebieden

Houtopstanden

De Wet natuurbescherming spreekt over een houtopstand indien sprake is van een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend, die:

- a een oppervlakte grond beslaat van tien are of meer, of
- b bestaat uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen.

De wet natuurbescherming heeft geen betrekking op:

- a houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom;
- b houtopstanden op erven of in tuinen;
- c fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- d naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- e kweekgoed;
- f uit populieren of wilgen bestaande:
 - 1°. wegbepantingen;
 - 2°. bepantingen langs waterwegen, en
 - 3°. eenrijige bepantingen langs landbouwgronden;
- g het dunnen van een houtopstand;
- h uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande bepantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
 - 1°. ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - 2°. bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per bepantingseenheid, zijnde een aaneengesloten bepanting die niet wordt doorsneden door onbepante stroken breder dan twee meter, en
 - 3°. zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten (Artikel 4.2).

Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming benoemt niet welke concrete activiteiten wel of niet zijn toegestaan. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. Er is een stappenplan opgesteld door Ministerie van Economische Zaken (Bijlage 4). Met dit stappenplan kan worden bepaald of een ontheffing nodig is of dat er gebruik kan worden gemaakt van een vrijstelling.

Bevoegdheid

De bevoegdheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen ligt bij de provincies. Enkel bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, blijft het Rijk het bevoegd gezag.

Beschermingsregime

De Wet Natuurbescherming kent de onderstaande beschermingsregimes. Elk van deze beschermingsregime kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor een vrijstelling of ontheffing van de verboden.

- Soorten van de Vogelrichtlijn
- Soorten van de Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn
- Andere soorten (bescherming vanuit nationaal oogpunt)

Om te mogen afwijken van de verbodsbepalingen via een ontheffing of vrijstelling moet aan de volgende criteria zijn voldaan.

- Er mag worden afgeweken als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is
- Tegenover de afwijking van het verbod moet een in de wet genoemd belang staan (bijv. volksgezondheid of openbare veiligheid)
- De ingreep mag geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van een soort

De verbodsbepalingen voor Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten zijn gericht op bescherming van de individuen van de soorten. De verbodsbepalingen mogen enkel overtreden worden met een ontheffing (het 'nee, tenzij-principe'). Bij het besluit of een afwijking van het verbod kan worden toegestaan, wordt niet gekeken naar de gevolgen van deze afwijking voor het individuele plant of dier, maar naar de gevolgen voor de instandhouding van de betrokken soort.

Zorgplicht

Iedereen dient voldoende rekening te houden met in het wild levende dieren en planten en de directe leefomgeving. "De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende planten en dieren, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd".

Vrijstelling regelgeving

In veel gevallen is er geen ontheffing nodig, maar kan er gebruik worden gemaakt van een vrijstelling. Een vrijstelling is een uitzondering op een wettelijk verbod. Er zijn diverse vrijstellingen van de verboden voor beschermde soorten mogelijk. Bekende voorbeelden van vrijstellingen zijn onder meer het toepassen van de gedragscode of wanneer de werkzaamheden plaatsvinden in het kader van een Programmatische Aanpak of een Provinciale verordening.

Verbodsbepalingen

De verbodsbepalingen betreffende **beschermde soorten Vogelrichtlijn, artikel 3.1**

- lid 1) Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- lid 2) Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- lid 3) Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
- lid 4) Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
- lid 5) Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

De verbodsbepalingen betreffende **beschermde soorten Habitatrichtlijn, artikel 3.2**

- Lid 1) Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- lid 2) Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- lid 3) Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- lid 4) Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
- lid 5) Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

De verbodsbepalingen **betreffende andere soorten, artikel 3.3**

lid 1) Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:

- onderdeel a. In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
- onderdeel b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
- onderdeel c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Gedragscodes

In de Wet natuurbescherming is de mogelijkheid opgenomen om een vrijstelling te verkrijgen indien wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode (art 3.31). In de mogelijkheid die de wet biedt, wordt ook aangegeven dat er met betrekking tot de Europees beschermde soorten een gedragscode kan worden goedgekeurd voor ruimtelijke ontwikkelingen (naast beheer en onderhoud, waarvoor in de Flora- en Faunawet reeds een vrijstelling gold als werd gewerkt conform een goedgekeurde gedragscode). Hoewel de mogelijkheid wel wordt geboden, zijn er bij het opstellen van het stappenplan nog géén gedragscodes goedgekeurd voor de nieuwe beschermde soorten of voor de Europees beschermde soorten voor ruimtelijke ontwikkelingen. Hier dient rekening mee te worden gehouden bij de bepaling of een gedragscode van toepassing is voor de type ingreep en de voorkomende beschermde soorten.

Bijlage 2: Stappenplan Ministerie van Economische Zaken

